

## AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ GENELLEŞTİRİLMİŞ TARCİHLERİ SİSTEMİNİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi/ GTS, gelişmiş ülkeler tarafından, gelişmekte olan ülkelerin ihraç mallarına gümrükten muaf ya da indirimli oranlar uygulanması suretiyle gelişmekte olan ülke ürünlerinin gelişmiş ülke pazarlarında rekabet gücü kazandırılmasını amaçlayan sistemlerdir. Söz konusu uygulamanın ana amacı ise gelişmekte olan ülkelerin ihracat gelirlerini arttırmak, sanayileşmelerini teşvik etmek ve ekonomik büyümelerini hızlandırmaktır.

Amerika Birleşik Devletleri 1976 yılından bu yana, ABD pazarına gümrük vergisiz giriş imkanı tanıyan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'ni (GTS) uygulamaktadır. GTS uygulamasından yararlanan ABD'li ithalatçı; ülkemiz menşeli malları daha ucuza ithal eder, GTS uygulamasından yararlanan Türk ihracatçısı; özellikle söz konusu sistemden yararlanamayan rakipleri karşısında rekabet üstünlüğü kazanırlar.

GTS , Harmonize sistem esasıyla 8 rakamlı iki kategoride uygulanmaktadır. Söz konusu sistem, 2010 yılı itibariyle, ülkemiz de dahil olmak üzere 129 ülkeye, sekizli GTİP bazında yaklaşık 3448 kalem mal için ABD pazarına gümrüksüz giriş imkanı tanımaktadır. Bu rakamlar en az gelişmiş ülkelerin de (LCDs) dahil edilmesiyle birlikte 164 ülke ve 4800 kalem ürüne çıkmaktadır.

Bir ürünün ABD gümrük tarife cetvelinde GSP'ye tabi olduğunu anlayabilmek için; ABD gümrük tarife cetvelinin özel/special sütunundaki işaretlere bakılır, buna göre, A: GSP'den yararlanan gelişmekte olan ülkelere ithal edilen GSP'ye tabi ürünler, A+: gümrük tarife cetvelindeki en az gelişmiş ülke sayılan ülkelerin ürünlerine yapılan uygulama, A\*: bir ya da birden fazla ülke için GSP uygulamasının kaldırıldığı ürünler anlamına gelmektedir.

ABD'ye GTS kapsamında gümrükten muaf uygulamaya tabi olan ürünlerin öncelikle GTS'ye tabi ürünler listesinde bulunması, GTS'den yararlanan bir ülke (lehdar ülke) kaynaklı olması, söz konusu ülkenin o madde özelinde GTS uygulamasına tabi olması, ürünün katma değer şartına uygun olması, ürünün lehdar ülkeden direkt olarak ithal edilmiş olması, Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon numarasının önüne "A" ve "A\*" işareti koymak suretiyle gümrükten muaf uygulama talep etmesi gerekmektedir.

ABD GTS programı ile ilgili detaylı bilgilere <http://www.ibp.gov.tr/pg/assets/rapor/09RPR007.pdf> ve <http://www.ustr.gov/trade-topics/trade-development/preference-programs/generalized-system-preference-gsp> internet adreslerinden ulaşılabilir.

2011 yılı itibariyle değerlendirildiğinde, ABD'nin GTS kapsamında gerçekleştirdiği ithalatın, bir önceki yıla göre %2,5 oranında azalarak 18 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2011 yılında GTS kapsamında yapılan ithalatın genel ithalat içindeki payı %0,8 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizin anılan sistem kapsamında ABD'ye sekizli GTİP bazında yaptığı toplam ihracat ise 2011 yılında bir önceki yıla göre % 12,3 oranında artmış ve 889,6 milyon dolar olmuştur. Bir başka deyişle, ABD istatistiklerine göre, anılan ülkeye 2011 yılında gerçekleştirilen toplam 5,2 milyar ABD doları tutarındaki ihracatımızın % 17'lik kısmı GTS kapsamında gümrük vergisiz olarak yapılabilmektedir. Türkiye'den GTS kapsamında gerçekleştirilen ithalatın 701 değişik üründe yapıldığı görülmektedir. Ayrıca, Türkiye, 2011 yılı sonu itibariyle ABD GTS'si en fazla kullanan ülkeler arasında %4,9'luk payla 7. Sırada yer almaktadır.

2011 yılı itibariyle, ABD'ye GTS kapsamında gerçekleştirdiğimiz ihracatımızda ön plana çıkan ürünler ve bunların GTS kapsamında yaptığımız ihracat içindeki payları ise; bakır teller (%8,9), mücevherat (%6,8), gıda müstahzarları (%6,2), mermer ve travertenler (%5,0), plastik levhalar (%3,8), kara taşıtları için difransiyelli aksları ve aksamı (%3,2), meyve suları (%3,2), ateşli silahlar (%2,7), gümüş mücevherat (%2,6), disodyum tetraborat (%2,6) şeklinde sıralanmaktadır.

ABD tarafından uygulanan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'nin 2011 yılı GTS Yıllık Gözden Geçirme sürecinin sonuçları ABD Ticaret Bakanlığı( USTR) tarafından 1 Temmuz 2012 tarihinde ilan edilmiştir.

Bu kapsamda daha önce İstanbul Maden Metaller İhracatçı Birlikleri ( İMMİB) tarafından, Rekabet İhtiyacı Limitini ( CNL) aşan tek ihraç ürünümüz 2840.19.00 GTİP'li "disodyum teraborat" 'ın CNL İstinassından yararlanması; 7113.19.50 GTİP'de yer alan altından mamul mücevherci eşyası , 6802.21.10- 6802.91.20-2515.12.20 GTİP'lerinde yer alan travertenler ve 7408.19.00- 7413.00.90 GTİP'lerinde yer alan bakır teller için yeni ürün ekleme (redesignation) başvuruları reddedilmiş, buna karşılık 2833.29.40 GTİP'de yer alan krom sülfat ve 2840.11.00 GTİP'de yer alan rafine boraks'ın asgari ithalat oranı istisnası ("de minimis waiver") kapsamına alınabilmesi için yapılan başvurular kabul edilmiştir.